

۴۹- ترتیب ابیات زیر به لحاظ داشتن آرایه‌های «استعاره، تشخیص، کنایه و تشبیه» کدام است؟

(فراتر از کتاب درسی)

ای بسی خبر ز لذتِ شُربِ مدام ما
آماده باش گریه تلخ گلاب را
سخن بگفتی و قیمت برفت لؤلؤ را
که میان سُنبلستان چَرَد آهوی ختایی
آمد از لطف زمانی که زمین گیر شدم

(الف) ما در پیاله عکس رُخ یار دیده‌ایم
(ب) ای گل که موج خنده‌ات از سر گذشته است
(ج) لبست بدیدم و لعلم بیوفتاد از چشم
(د) مزه‌ها و چشم بازم به نظر چنان نماید
(ه) بخت بد بین که به سروقت من آن سرو روان

(۴) ج - ه - د - الف

(۳) ه - ب - ج - د

(۲) ج - ب - الف - د

(۱) ب - ج - ه - الف

۵۰- آرایه‌های مقابل همه ابیات، تماماً درست است به جز .....

(فراتر از کتاب درسی)

مطرب، بگو که کار جهان شد به کام ما (استعاره - جناس)
کاید به جلوه سرو صنوبر حرام ما (استعاره - مراعات نظیر)
ز آن رو سپرده‌اند به مستی زمام ما (ایهام - کنایه)
هستند غرق نعمت حاجی قوام ما (اغراق - تشبیه)

(۱) ساقی به نور باده برافروز جام ما
(۲) چندان بود کرشمه و ناز سهی قدان
(۳) مستی به چشم شاهد دل‌بند ما خوش است
(۴) دریای اخضر فلک و کشتی هلال

(سراسری زبان - ۹۲)

۵۱- در کدام بیت همه آرایه‌های «استعاره، مجاز، کنایه و تشخیص» وجود دارد؟

حرفی که از آن لعل شکر بار برآید
چون لاله جگرسوخته از سنگ برآید
تا روی لطیف تو که را در نظر آید
عمری که به اندیشه زلف تو سرآید

(۱) در کام صدف تلخ کند آب گهر را
(۲) در دور لب لعل تو یاقوت ز معدن
(۳) شد آینه از دیدن رخسار تو محروم
(۴) در روز جزا سنبل گلزار بهشت است

(سراسری هنر - ۹۲)

۵۲- آرایه‌های «تشبیه، استعاره، اغراق، تلمیح و پارادوکس» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

آتش ایمن ز چوب تاک می‌بینیم ما
گذشتگی ز دو عالم بود جنیبت ما
از گرد یتیمی است همان پیرهن ما
زلف شب قدر است دل پُرشکن ما
که کوه بست کمر پیش بُردباری ما

(الف) نیست بی اسرار وحدت می‌پرستی‌های ما
(ب) کلاه گوشه اقبال ماست بی‌کلهی
(ج) از گوهر ما گرچه خورد چشم جهان آب
(د) از صحبت ما فیض توان بُرد به دامن
(ه) به زیر تیغ فشرديم پای خود چندان

(۴) ج - د - ه - الف - ب

(۳) ج - د - ب - الف - ه

(۲) د - ج - ه - الف - ب

(۱) د - ج - ه - ب - الف

(سراسری ریاضی - ۹۱)

۵۳- آرایه‌های مقابل همه ابیات به استثنای بیت ..... تماماً درست است.

من به خلاف رأی تو گر نفسی زخم، زخم (جناس همسان - ایهام)
شکر خدا که باز شد دیده بخت روشنم (جناس ناهمسان - استعاره)
با همه تیغ برکشم وز تو سپهر بیفکنم (محارز - تضاد)
برگیرم آستین برود تا به دامنم (اغراق - حسن تعلیل)

(۱) گر به مراد من روی و ر روی تو حاکمی
(۲) چشم که بر تو می‌کنم چشم حسود می‌کنم
(۳) شهری اگر به قصد من جمع شوند و متفق
(۴) دردی است در دلم که گر از پیش آب چشم

۱۳۰۰- در کدام عبارت «صفت مبهم پیشین» و «صفت مبهم پسین» هر دو یافت می‌شود؟

- (۱) لقمه‌ای چند از سر اشتهای تناول کرد و دمی چند آب در سرش آشامید تا دیو درونش بیارامید و بخت.
- (۲) روزی چند در رنج عبادت و بند شریعت صبر باید کرد، سپس روی به دگر اغراض آورده شود.
- (۳) حضرت فرمود بعضی از شما خواهان دنیا است و برخی دیگر خواهان آخرت‌اند؛ پس خواهان من کیانند؟
- (۴) در همه شهر مشهور بود که دوش پادشاه خوابی دیده است و هیچ خواب‌گزار نمی‌توان یافت که آن را تعبیر کند.

۱۳۰۱- در تمام ابیات به استثنای بیت ..... دو «مسند» وجود دارد.

(۱) دلم به کوی تو رفت و مقیم شد آن جا	وزان مقام به جایی دگر نخواهد شد
(۲) نفس باد صبا مشک‌فشان خواهد شد	عالم پیر دگرباره جوان خواهد شد
(۳) هر که بپرسد ای فلان حال دلت چگونه شد	خون شد و دم‌به‌دم همی از مژه می‌چکانمش
(۴) چنان پر شد فضای سینه از دوست	که فکر خویش گم شد از ضمیرم

۱۳۰۲- کدام بیت فاقد نقش دستوری «مسند» است؟

(۱) هر که این عشرت نخواهد خوشدلی بر وی تباه	وان که این مجلس نجوید زندگی بر وی حرام
(۲) شنیدی که در روزگار قدیم	شده سنگ در دست ابدال سیم
(۳) ز وصل شمع گل آن عاشق گستاخ می‌چیند	که چون پروانه بی‌تکلیف در محفل تواند شد
(۴) من بد کنم و تو بد مکافات دهی	پس فرق میان من و تو چیست بگو

(مطبق با کلمات درسی)

۴۶- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده بیت زیر، به ترتیب در کدام گزینه درست آمده است؟

«بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست   بگشای لب که قند فراوانم آرزوست»

(۲) نهاد، مفعول، نهاد، مضاف‌الیه

(۱) مفعول، نهاد، مفعول، متمم
(۲) مفعول، معطوف، نهاد، مضاف‌الیه
(۳) نهاد، معطوف، مفعول، متمم

(سراسری هر - ۹۵)

۴۷- نقش دستوری «موصوف‌ها» در بیت زیر، به ترتیب، کدام است؟

«دو چشم مست تو کز خواب صبح برخیزند   هزار فتنه به هر گوشه‌ای برانگیزند»

(۲) مفعول، مسند، نهاد

(۳) نهاد، مفعول، متمم

(۲) مسند، مفعول، نهاد

(۱) نهاد، مسند، متمم

قلمرو اولی

۱۲۶۹- بیت «صورت بی صورت بی حد غیب / ز آینه دل تافت بر موسی ز جیب» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

- ۱) در آینه جمال حق کن نظری
  - ۲) ای آینه را داده جلا صورت تو
  - ۳) آینه عشق است اندر دل نهان
  - ۴) عارف صفت روی تو در پیر و جوان دید
- تا جان و دلت بیابد از حق خبری
یک آینه کس ندید بی صورت تو
در میان جان جمال حق عیان
یعنی همه جا عکس رخ یار توان دید

۱۲۷۰- مفهوم کدام گزینه با مفهوم بیت «با زمانی دیگر انداز ای که پندم می دهی / کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست» متناسب است؟

- ۱) غم دل به کس نگویم که بگفت رنگ رویم
  - ۲) نه خلاف عهد کردم که حدیث جز تو گفتم
  - ۳) نه عجب کمال حسنت که به صد زبان بگویم
  - ۴) مده ای رفیق پندم که به کار دربندم
- تو به صورتم نگه کن که سرایرم بدانی (سرایر: رازها، باطن)
همه بر سر زبانند و تو در میان جانی
که هنوز پیش ذکرت خجلم ز بی زبانی
تو میان ما چه دانی که چه می رود نهانی

۱۲۷۱- مفهوم بیت «معیار دوستان دغل روز حاجت است / قرضی به رسم تجربه از دوستان طلب» با کدام گزینه متناسب است؟

- ۱) مردم به عیش خوش دل و من مبتلای قرض
  - ۲) یاری که برنجد ز جفا یار نگویم
  - ۳) اندر بلای سخت پدید آرند
  - ۴) بلا را خود همین یک حال نیکوست
- هر کس به کار و باری و من مبتلای قرض
مردی که بترسد ز بلا مرد ندانم
فضل و بزرگمردی و سالاری
که بشناسی بدو در دشمن و دوست

۱۲۷۲- بیت «فخری که از وسیلت دون همتی رسد / گر نام و ننگ داری از آن فخر عار دار» با کدام بیت ارتباط بیشتری دارد؟

- ۱) همت بلند دار که مردان روزگار
  - ۲) گرت جاه باید مکن چون خسان
  - ۳) چو حافظ در قناعت کوش و از دنیای دون بگذر
  - ۴) با خسان درساختی تا بر در و در بزم تو
- از همت بلند به جایی رسیده اند
به چشم حقارت نگه در کسان
که یک جو متت دونان به صد من زر نمی آرزد
من غم هجران کشم و ایشان می روشن کشند

۱۲۷۳- مفهوم کدام گزینه از مفهوم مشترک سایر ابیات دور است؟

- ۱) آینه دل صاف کن از هر غبار
  - ۲) نشود زشتی دنیا به تو روشن چون آب
  - ۳) گر سالک دیریندای دریاب روشن سیندای
  - ۴) دل آینه صورت غیب است ولیکن
- تاعیان بنمایدت رخسار یار
تا تو را آینه دل به جلایی نرسد
تحصیل کن آینه ای کانوار یزدان پرورد
شرط است که برآینه زنگار نباشد